

György Attila

A TILOS KÁVÉHÁZ LEGSZEBB MESÉI

A Tilos Kávéház a senkiföldjén feküdt.

Ott lebegett két vagy sok világ határán, ég és föld között, akár Mohamed koporsója, nem volt egészen evilági hely, de nem volt átszellemült tündérlak sem. Fél lábbal Európában, fél lábbal Ázsiában, valahol a Kárpátok kanyarulatában állt, ott, ahol a gótika Bizánccal találkozik. Kicsit a múltban élt, kicsit a jelenben, nyáron kánikulában és télen hóviharakban edzette magát.

Vendégei úgyszintén nem voltak egészen evilági teremtmények: kissé divatjamúlt, ám annál heroikusabb népek jártak bele; vagy egészen új, egészen friss létezők, amilyenekre más vidékeken még nevet sem találtak a halandók. A Tilos Kávéház vendégei olyan népekből verbuválódtak össze, amelyek más vidékeken kihaltak vagy meg sem születtek még: tatárok, besenyők, kunok, bizánciak, etruszkok és romulánok jártak ide, továbbá mindenféle fantázialények, kószák, orkok és hobbitok, cyborgok és sárkányok. Mindezen vendéglényeknek egyetlen közös vonásuk volt: hogy valamennyien, valamilyen módon mindannyian székelyek voltak. Székely tatárok, székely besenyők, székely kunok és székely sárkányok, székely orkok és székely romulánok.

Aki nem volt székely, az csak átutazó lehetett a Tilos Kávéházban: amolyan sápadtarcú, aki gyöngysorokkal és csecsebecsékkel házalva múló kalandként suhan át a komolyabb népek életében.

A Tilos kávéházban déli sört ittak és kávé, baracklevet és szilvápálinkát – itt, a senkiföldjén senki nem botránkozott meg semmin, legkevésbé azon, ha valaki alkoholmentes sört kért két deci vodkával.

Ezen a helyen a képzőművészeknek előjoguk volt verekedni, és ők éltek is ezen jogukkal. Tolták itt ki egymás szemét, törték be egymás oldalbordáit, és volt eset arra is, hogy szabályos jobbegyenessel szúrták le egymást az illetők, aztán sokáig és tartalmasan barátkoztak utána.

Ide, erre a helyre, a senkiföldje kávéházába főként művészek jártak, művészek és kékharisnyák, aztán állástalan bicikliversenyzők és vállalkozó szellemű emberek; a vendégsereg forrongott, megállapo-

dott, kitisztult és végül leülepedett a maga egyéni és tiszta összetételében: a Tilos Kávéházba végül kizárólag erős emberek és szép nők jártak, és ettől volt egyedi és utolérhetetlen. Itt ész és izom egyaránt fontos volt, csupa-csupa reneszánsz ember múlatta napjait, s a kerek, fekete asztalok mellől szép csendben elhulltak a gyengék.

A Tilos Kávéház élénk művészeti élete megtúrta a kulturális rendezvényeket: tárlatok, könyvbemutatók és színészi estek, koncertek és közéleti beszélgetések zajlottak le hetente, a sajtó és a kisváros érdeklődése mellett; a vendégek sztoikus nyugalommal viselték a sors ezen hiábavaló csapásait, hiszen tudták, hogy csupán ezek az öncélú, senkinek nem használó és hiú rendezvények minősítik a Kávéházat azzá, ami. A Tilos Kávéház alibi volt, otthon és kaszinó, gerillák főhadiszállása, és kicsit az elveszett hazát is pótolta.

*

Aki Peggyt nem látta, keveset látott az életből. Peggy, aki mindenki barátja volt a Tilos Kávéházban, valamikor a sörgyárban dolgozott, Isten tudja, milyen állásban: alkata mindenképp ehhez idomult, óriási test, sörhas és kellemes, sörivó emberekhez méltó modor, aki nem hagyja kihozni magát sodrából.

Aztán egyszer az is kiderült, Peggy már rég nem dolgozik a sörgyárban, színpadokat épített, mint annyian a Kávéház vendégei közül (lásd: Rödán, a rettenetes), ez azonban életmódján mit sem változtatott, délutánonként továbbra is megérkezett recsegő biciklétáján, és elfogyasztotta ipari mennyiségű söritalát. Aztán elment, a legcsekélyebb fizikai és lelki kilengés nélkül. Hozzá tartozott a Kávéházhoz, része volt, akár egy leltári szám.

Mesélik, egy alkalommal Peggyt kisebb kataklizma érte: szakmai utazásra küldték, méghozzá Tokajba. Az úriember halálra szántan vállalta a megpróbáltatást, többedmagával elvonatozott Tokajba, leszállt a vasútállomáson, felkereste a legelső, legnagyobb cégérű borozót, aztán a bámuló és hüledező őstermelők és borkereskedők legnagyobb kétségbeesésére feltette azóta elhíresült kérdését:

– Aggyonisten! Borik van-e?

A tokajiak azóta is felépülőben vannak. Peggy, mondanunk sem kell: sört ivott.

*

Mindenek mellett pedig méltánytalan lenne hallgatnunk Baturól, Batukánról, aki egyedi és vérfagylaló karriert épített magának itt, a székelők között, a Kárpát-medencében, Európában és a nagyvilágban egyaránt. E karriernek köszönhetően a legutóbbi időkben nemigen hagyhatja el lakását, ugyanis haragosok, behajtók és orgyilkosok szaglásszák lépteit. Eredménytelenül, tesszük hozzá, mert az örültek Mária kőtényébe esnek, és köztudomású, hogy az Úr a mezei madaraknak is kirendeli a védelmet, vagy mit.

Batukán, ahogyan neve is mutatja, patinás tatár család leszármazottja volt, körzőkerek fejjel, feketén és örülten csillogó szemekkel. Egy alkalommal, amikor rohamot kapott, Nepálig utazott, ott sürgősen megjárta Katmandut, aztán hazaérkezett. Az érdeklődő kérdésekre, miszerint hogyan történt a nagy esemény, örömmel és elfogult hangon újságolta, mekkorát verekedett a serpákkal. A többi számára nem volt említésre méltó.

Batukán magányos farkas volt; nem azért, mert az egyedülletet kedvelte, ő nem. Azért volt magányos, mert huzamosabb ideig senki nem bírta egy farkasban vele, s valóban, ember legyen a talpán, aki a folyamatos verekedések-menekülések és rendőrségi vegzálások közepette meg tudja őrizni jó kedélyét.

Történt egy alkalommal, hogy Batukán, egy sikeresebb üzletkötés után (amelynek nyomán évekig halálra kereste őt egy multinacionális vállalat), házat szándékozott vásárolni. Első lépésként sofőrt alkalmazott magának a kiugrott, elhullott, megszökött sofőrök helyett, aztán a szomszédos fürdővárosba vitette magát, az adásvételt nyélbe ütni.

A háztulajdonos, szegény, ötvenes éveiben járó hivatalnok, végzetes ártatlansággal kezdte ecsetelni háza előnyeit. Körbehordozta Batukánt a házban és a telken, a belső udvar közepén pedig eljutottak a neuralgikus pontig: az ár megszabásának kényes műveletéig.

Ezen a ponton Batukán elengedte szájának és lelkének zsilipjét, és élete nagy alakításainak egyikét adta elő: hihetetlen és befogadhatatlan mennyiségű trágárságot, sértést és fenyegetést zúdított a szegény háztulajdonosra, csak úgy l'art pour l'art, megteremtendő a kedvező üzleti mikroklímát.

A háztulajdonos körülbelül két és fél percig hallgatta a verbális özönvizet, aztán összeesett és meghalt. Agyvérzést kapott, mire a földre leesett, már halott volt.

Az igazság az, hogy ekkora sikertől maga Batukán is meglepődött. Se élő, se holt sofőrére ráparancsolt, és megpróbálták a tetemet

a ház elé hurcolni, ahol nagyobb esély nyílhatott a mentési munkálatokra; a szegény, vadonatújan beszerzett sofőr azonban a rettegéstől össze-összecsukló lábakkal ki-kiejtette a tetemet kezéből. Egy idő után Batu kán is földhöz vágta kényszerű terhét, és a munkaadói körökben kissé szokatlannak minősülő módon emígy dorgálta meg alkalmazottját:

– Mit képzelsz, te szerencsétlen? Hogy akarsz te nálam dolgozni, ha még egy hullát sem tudsz cipelni?!

Mondják, a sofőr azonnali hatállyal, menekülés által felmondott, Batu kán pedig a rendőrség közreműködésével jutott végül otthonába.

*

Annyit azért tudni kell a székeleyekről, akik a Tilos Kávéházban afféle urbánus vademberekként múlatták idejüket: azok maradtak, akik voltak, és úgy hullott le róluk a cappucino, az online kiadás, a marketing és a pesti szleng, mint másról a ruha a boldog szerelemben; egyéniségek maradtak, sajátos ízzel, mint a jobban sikerült penészes sajtok.

Nemesemberek voltak, katonák és határőrök.

Ez néha – majdnem mindig – úgy látszott, mintha arrogánsak lennének, harciasak és intoleránsak.

Persze, nem akadt olyan elvetemült közöttük, aki, ha pénze volt, ne invitált volna szívesen bárki idegent asztalához, ne fizetett volna neki egy sört, s vendégjogon ne tűrte volna el annak jöttment, múlt-kony természetét. Merthogy valamikor mégiscsak a Volga-melléki és Kaukázus-beli kocsmajurtákból jöttek őseik, ezért, amikor nem öldökölték, szerették az idegeneket.

Annak, aki azt hiszi, hogy a székeleyek bicskásak lennének, azt mondhatjuk, a bicska is kard, csak rövidebb, és nemesember kard nélkül nem lépik ki az utcára. Egyszer ugyan a Tilos Kávéházban is szúrtak le embert, na de kérem, ilyesmi már a Centrálban és a Rotary Clubban is előfordult.

A Tilos Kávéházban egyébként még a nacionalisták is úgy gondolták, minden magyar ember seggébe magyar lófasz, és székeley embert kizárólag székeley ember verjen.

Volt ebben valami bölcsesség.

*

A Kávéház belső tájain lakozó sokféle emberek, különböző teremtmények és furcsa létezők között egészen külön helyet érdemel Hasszán. Hasszán, akit Aliennek is neveztek, Hasszán, akit valamely vidám tatár őse hullatott el a székely falvak között, Hasszán, aki Hasszán volt, egyedi és összetéveszthetetlen.

Hasszán egy olyan faluból származott, ahol évszázadok óta képzőművészek és bolondok születtek. Ebben a faluban egy alkalommal még erdélyi fejedelmet is öltek, fejedelmet és bíborost – az ezt követő egyházi átok miatt pedig olyan virágzó beltenyészet indult, amely vizuális alkatú örültekben termett gyümölcsöt.

Hasszán képzőművész volt, lusta és tehetséges képzőművész, ezenkívül sokak barátja és még többek ellensége. Szíve mélyén állatvédő szeretett volna lenni, állatvédő vagy lovas rendőr, ahogy a körülmények hozzák – addig is, amíg e vágya teljesülhet, őrizte és védte az állatokat, néha virslis süteményt vásárolt a kóbor kutyáknak, és néha lovas rendőri eréllyel, de legalábbis szókinccsel igazította el a szerencsétlen civileket.

Ezenkívül Tarquinius úr barátja volt, lovagló- és ivócimborája, a valószínűtlen, ám igaz mesék kifogyhatatlan tárháza. Egy hajdani bölcs szerint, ha izgalmat akarsz életedben, barátkozz képzőművésszel – nos, Hasszánnal barátkozni olyan volt, mint zseb-dínamittal járni-kelni a tábornút mellett. De tény, hogy unalomra nem volt idő.

Hasszán megvetette a művészeket – önmagát olyannyira annak tartotta, hogy tudomásul sem vette őket –, és ezzel a megvetéssel egyenes arányban szerette a rubensi alkatú hölgyeket. Hasszán számára egy megtermett, ám formás fenék maga volt a tökéletesség, s ha dús keblek, császárnői dudák párosultak hozzá a természet jóvoltából, úgy Hasszánt azonnal megfékezhetetlen szerelem kerítette hatalmába.

A fej, nos, a női fej számított néha, de nem túlságosan; egy híressé vált mondata szerint fejből egy van, mellekből kettő, a kettő pedig nem egy, soha és semmilyen körülmények között, jöjjön tehát a hölgy.

A Hasszán nevű tüneménynek kutyája is volt, kutya, amelyet Daltolyának hívtak és magyar vizslaként született, noha leginkább kövér egérnek álcázta magát. Többnyire Hasszán ölében üldögélt, mind a negyven kilójával, és mindig annak volt legjobb barátja, aki éppen evett valamit.

Hasszánt mindenki ismerte a kisvárosban és a Tilos Kávéházban – kopaszon, vidáman és női fenekek után kutakodva kavarta fel újra

és újra a helyi állóvizeket, hogy utána hitetlen álmélkodással szemlélje a fejleményeket.

Hasszán mindenekelőtt ártatlan volt: ártatlan, akár a kisdedek és a tömeggyilkosok; ártatlan volt, mert őszintén és gyermeki önzéssel cselekedett. Ha létezik alanyi költő és alanyi művész, úgy Hasszán, akit Aliennek is neveztek, alanyi létező volt, aki ösztöne első sugallatára nyilvánult meg, a következmények és okozatok teljes figyelmen kívül hagyásával.

Hasszán alig három évtizedes, ám fergeteges pályafutása alatt észveszejtő kalandokban vett részt, ivott és kötekedett, tépett és családot alapított, fejt le nőket (ütni őket mégsem illik), mérnöki pontossággal szúrt le embert, varázslatosan csinált a semmiből pénzt, és dzsentri életvidámsággal múlatta napjait – mindenek fölött azonban ártatlan volt: ártatlan, akár a kisdedek és a dél-amerikai diktátorok.

*

Acélozd meg, ó, gondviselés, tollamat! Jer, tehetség, költőzzél pen-nám hegyére! Ékes és éktelen szavak, ne hagyjatok cserben e nehéz órán, amikor a Kávéház közvetlen környezetének két dekorációjáról, Kaktuszról és Dzsikőről kell írnom.

Kaktusz, akinek polgári nevét senki nem tudta, ám Kaktuszként közép-európai hírnévre tett szert, egybehangzó vélemények szerint elpusztíthatatlan volt. (Az egyetlen ellenvéleményt a későbbiekben közöljük.) Kaktuszt, akit a város és a térség legelhanyagoltabb, leglerobbantabb, és legpiszkosabb csavargójaként ismertek, nagyjából minden télen eltemették „in effigie”; aztán mégiscsak megjelent a tavasz első jeleként újra, elfoglalta stabil helyeit a kapuk alatt, és változatlan kitartással zaklatta némi apróért a városi közönséget.

Kaktusz következetes ember volt, aki kizárólag és csakis egészségügyi alkoholt ivott, népiesebb nevén kékszeszt. Ebbe az italba még a hírhedten edzett székely szeszkazánok is bele szoktak halni néhány hónap alatt – Kaktusz azonban évtizedek óta itta, a szeszhalál legcsekélyebb jele nélkül.

Az igaz, hogy voltak időszakok, amikor hetekig nem tudott beszélni, teljességgel mellőzte a helyváltoztatás minden formáját, és a tudomány mai állása szerint képtelenség megállapítani életben maradásának rejtélyeit. A város lakosai ilyenkor tőlük telhetően kerültek

a döglletes bűzőket árasztó kaktuszlepte területet, és újfent nosztalgikusan gondoltak a máig késő irgalmas vadászra.

Kaktusz fénykorában – bő húsz évvel ezelőtt – még valamelyes méltósággal, hírrel és személyiséggel rendelkező csöves volt, aki egyrészt kívülről tudta angolul a Miatyánkat, másrészt lakozott benne a humorérzéknek némi morzsája. Ez valahová a papagájok és emlősök közötti evolúciós lépcsőfokra rendelte, erről azonban azóta is folyamatosan és megállíthatatlanul zuhant alá.

Barátja, üzletfele és ivócimborája egy Dzsikő nevezetű hasonlány volt. Dzsikő nemcsak éveit tekintve volt fiatalabb és fittebb, Kaktusznál lényegesen többet mozgott, eredményesebben lejmolt, és sokkal, de sokkal többen verték.

Dzsikő ugyanis nem nélkülözte a külső és verbális agresszivitás néhány alkotóelemét, ami a hobói életmód során fölösleges életveszélyekbe sodorja az embert. Ezért a nem ritka: „adj egy tízest, köcsög” felszólítást ugyanolyan gyakran követték balegyenesek, fenékerűgások, valamint csupán magyar királyi csendőri mércével mérhető verések.

Antropológusok szerint az emberi test a legmostohább körülményekhez is alkalmazkodni képes – az antropológusoknak most kivételesen igazuk van, a több mint mostoha körülményekhez Dzsikő is hozzászokott, a kosz, a szesz, az otthontalanság és a verés egy szovjet harcoksihoz hasonlatos lényt formált belőle, aki megállíthatatlanul közeledik, és aki kárt ugyan csupán erkölcsi mértékben tesz, de őt magát nem lehet elpusztítani, még aknavetővel és lángszóróval sem.

Egyébként pedig akadtak vendégek a Tilos Kávéházban, akik őszintén szerették volna Dzsikőt magukkal vinni egy lovasíjászattal összekötött erdei kirándulásra, ahol az végre bebizonyíthatta volna rejtett távfutói képességeit – ezt azonban végül is soha nem tették meg, helyette szép vagy csúnya szavakkal és alkalmilag aprópénzzel tartották távol végül a törzshelyükről.

Mindebből egyértelműen következik, hogy a Tilos Kávéház vendégeivel ellentétben úgy Kaktusz, mint Dzsikő sikerrel pályázott az örökkévalóság babérjaira.

*

Volt egy ember a Kávéházban, aki legalább naponta nyolc alkalommal kávé ivott. Bár pontosabb lenne azt mondani: volt egy székelő a

Tilos Kávéházban, aki legalább naponta nyolc alkalommal csak kávé ivott.

Az úriember neve – akit már csak azért is úriembernek nevezünk, mert testsúlya a mázsát bőven meghaladta, és mindez főként arányos izmokban mutatkozott meg rajta –, szóval az úriember neve Beauwolf volt.

Illetve egy ennél sokkal könnyebben kiejthető, ám legalább ennyire romantikus név.

Beauwolf egy környékbeli faluból származott, e környékbeli faluban struccokat tenyésztett.

Aki azt hiszi, a székelyek között ez olyan könnyű feladat, gondoljon arra, hogy azon a vidéken a kecskét erkölcsstelen állatnak és a szamarat a falu szégyenének tartják. Akadt olyan ember, aki azután is szilárdan állította, hogy a strucchoz hasonló állat nem létezik és nem létezhet, miután hosszasan szemügyre vette a rusnya jószágokat.

Ezek után nyilvánvaló, hogy Beauwolfot a teremő nem véletlenül látta el impozáns termettel és meglehetősen vállalkozó természettel – ez itt a strucctenyésztés melletti puszta túléléshez is elengedhetetlen volt.

Ugyanezen fizikai adottságoknak köszönhetően volt idő, amikor Beauwolf a különféle valuták árfolyamaiból adódó különbségek tisztességes hasznából éldegélt, mint pénzváltó – keresetkiegészítésként pedig testőri, pénzbehajtoi és másféle emberbaráti szolgáltatásokat vállalt fel.

Történetünk idején azonban Beauwolf már megállapodott ember volt, és a jól végzett munka és a jól felnevelt struccok örömeivel üldögélt egy csendes szombat reggel a Kávéház teraszán. Ott üldögélt, kávézott és újságot olvasott – az újságban olvasottakról pedig megosztotta nézeteit a körülötte ülőkkel.

A balsors, amely errefele mindig résen van, akkor hozott egy szomszédos asztalhoz néhány fővárosi (értsd: budapesti) turistát, akiknek pufók, szakállas arcáról és kerek szemüvegükről messze földre lerítt, hogy az emberbaráti liberálisok családjába tartoznak, a kisebbség- és másságkedvelők alosztályába, akik némi kellemes borzongásra kirándultak ide, a félig szelídített bennszülöttek rezervátumába.

Teázgattak a jó lelkek, amikor Beauwolf látható élvezettel felolvastott egy rendőrségi tudósítást, amelyben egy ideges, roma származású fiatalember egy konyhakéssel felfegyverkezve megölte hajdani szerelmét, annak apját, anyját és sógorasszonyát, valamint megsebesítette a ház kutyáját.

– Na, fiúk, én ezt a tagot ismertem – nyilatkoztatta ki Beauwolf, és a turisták kissé összerendezték a másik asztalnál.

– Gyerekkorunkban sokat játszottunk vele – folytatta ábrándosan –, noha, emlékszem, már akkor is látszott, hogy nem lesz ember belőle. Hiába, teljesen hiába vertük, nem fogott rajta semmi.

A szomszéd asztalnál szép csendben elhalt a kiskanalak békés csörgése.

– Emlékszem – melegedett bele Beauwolf a gyerekkor édes emlékeibe –, emlékszem, egy alkalommal felgyújtottuk a falu végibe'. Úgy égett, de úgy égett, mint a szurok!

A turisták asztalánál szó fennakadt, hang bennszakadt, lehelet megszegett.

Beauwolf megérezte, a történet némi magyarázatra szorul, ezért hátrafordult, és megértő mosollyal, heppienddel fejezte be a történetet:

– De nem akartuk megölni. Úgyhogy végül leütöttük a földre, és addig rugdostuk, amíg kialudt.

A csendben őszülő turisták fizettek, és mentek. Talán még ma is mennek, ha meg nem haltak.

(Székelyföld, 2005/6.)

GYÖRGY ATTILA 1971-BEN SZÜLETETT CSÍKSZEREDÁN. PRÓZÁT ÍR, SZERKESZTÉSEL FOGLALKOZIK.